Burgerschap – identiteit en diversiteit

Les 1: Duurzaam samenleven - Identiteitsvorming

6e leerjaar

De identiteitskaart van de klas

1

In het zesde leerjaar werkt de klas van meester Karim aan een project over identiteit en diversiteit. Op het bord hangt een grote affiche met de titel: “Wie ben ik en bij wie hoor ik?” De meester legt uit dat identiteit niet uit één ding bestaat. “Je bent niet alleen je naam, je leeftijd of je **uiterlijk**,” zegt hij. “Je identiteit bestaat uit veel lagen. Sommige lagen zijn persoonlijk. Andere lagen hebben te maken met groepen, gewoontes, afkomst of overtuigingen.”

2

De leerlingen krijgen een kaart waarop ze voorbeelden mogen noteren. Ella schrijft haar **naam**, **leeftijd** en **hobby’s** op. Ze houdt van tekenen en basketbal. Noah schrijft dat hij graag leest en dat hij rustig is. “Rustig zijn hoort bij mijn **karakter**,” zegt hij. Amira noteert dat ze goed kan dansen. “Dat is een **talent**,” zegt ze. De meester vraagt: “Wat is het verschil tussen een talent en een **interesse**?” De klas denkt na. Een leerling antwoordt: “Een talent is iets waar je goed in bent. Een interesse is iets waar je graag mee bezig bent of meer over wil weten.”

Daarna praten ze over **vrienden** en **groepen**. Sommige leerlingen zitten in een sportclub, anderen in de jeugdbeweging of in de muziekschool. De meester zegt: "Ook groepen waartoe je behoort, kunnen een deel zijn van je sociale identiteit. Je voelt je dan verbonden met anderen."

Het gesprek gaat verder over **gezinssamenstelling**. De leerlingen lezen korte beschrijvingen van fictieve kinderen. Eén kind woont bij haar vader en moeder. Een ander kind woont afwisselend bij mama en papa. Nog iemand woont bij een pleeggezin. Er is ook een kind met twee mama's en een kind dat bij zijn grootouders woont. Meester Karim zegt: "Gezinssamenstelling kan verschillen. Een gezin kan bestaan uit één ouder, twee ouders, plusouders, grootouders, pleegouders, adoptieouders, twee mama's, twee papa's of nog anders. De vorm van een gezin zegt niet hoeveel zorg of liefde er is."

Daarna bespreekt de klas **taal**, **land en regio** want die kunnen ook bij iemands identiteit horen. Sommige kinderen spreken thuis alleen Nederlands. Andere kinderen horen thuis ook Arabisch, Frans, Turks, Pools of Engels. Eén leerling voelt zich verbonden met Antwerpen, een ander met Limburg, Brussel of een land waar familie woont.

Op de affiche komen daarna de woorden **waarden** en **normen**. De meester vraagt: "Welke waarden vinden we belangrijk in

onze klas?” De leerlingen noemen eerlijkheid, vrijheid, vriendschap, respect en zorgzaamheid.
“Normen zijn afspraken of regels die bij die waarden passen.” Bij de waarde eerlijkheid past bijvoorbeeld de norm dat je niet liegt. Bij respect past de norm dat je iemand laat uitspreken.

Vervolgens schrijft meester Karim drie begrippen op het bord: **sekse, gender** en **seksuele oriëntatie**. “Deze woorden worden soms door elkaar gehaald,” zegt hij. “Sekse gaat over lichamelijke of biologische kenmerken waarmee iemand geboren wordt. Gender gaat over hoe iemand zichzelf beleeft en uitdrukt. Je kan je jongen voelen, meisje, allebei, geen van beide of op een andere manier. Seksuele oriëntatie gaat over op wie iemand verliefd kan worden of tot wie iemand zich aangetrokken kan voelen. In het dagelijks taalgebruik hoor je soms ook het woord **geaardheid**. Jullie kennen misschien homoseksueel, heteroseksueel en biseksueel zijn?” De meester voegt eraan toe dat niemand verplicht is iets persoonlijks te vertellen. Het doel is om de woorden correct en respectvol te leren gebruiken.

Daarna vertelt Yara: “Ik heb de Belgische **nationaliteit**, maar mijn grootouders komen uit Marokko.” Lucas zegt dat hij de Belgische nationaliteit heeft en dat zijn moeder uit Polen komt. Meester Karim legt uit: “Nationaliteit is meestal officieel en juridisch. Het gaat bijvoorbeeld over welk land op je identiteitskaart staat. **Etniciteit** gaat over culturele achtergrond, afkomst, tradities, taal of verbondenheid met een

groep. Nationaliteit en etniciteit kunnen dus hetzelfde zijn, maar dat hoeft niet."

Tot slot gaat het over **geloof en levensbeschouwing**. Sommige mensen zijn christelijk, islamitisch, joods, hindoeïstisch of boeddhistisch. Andere mensen zijn vrijzinnig humanistisch of atheïstisch. "Levensbeschouwing gaat over hoe iemand naar het leven kijkt en nadenkt over grote vragen," zegt de meester. "Bijvoorbeeld: Wat vind ik goed of fout? Wat geeft mijn leven betekenis? Hoe wil ik met andere mensen omgaan?"

Aan het einde van de les staat de affiche vol woorden: naam, leeftijd, uiterlijk, hobby's, gezin, taal, geloof, levensbeschouwing, karakter, vrienden, talenten, land of regio, waarden, gender en interesses. De meester besluit: "Diversiteit betekent dat mensen verschillen, maar ook dat ze op elkaar lijken. Als we elkaars identiteit beter begrijpen, kunnen we duurzamer en respectvoller samenleven."

Opdracht 1: diversiteitsfactoren

Vul aan met voorbeelden uit de tekst.

Diversiteitsfactoren	Voorbeeld uit de tekst	Mijn identiteit
naam		
leeftijd		
uiterlijk		
sekse		
gender		
geaardheid = seksuele oriëntatie		
gezinssamenstelling		
interesses		
hobby's		
talenten		
karakter eigenschappen		
waarden		
Ik ben lid van ... (groep)		
nationaliteit		
etniciteit		
levensbeschouwing		
talenkennis		
land of regio waarmee je je verbonden voelt		

Opdracht 2: definities

Schrijf de woorden bij hun juiste beschrijving.

Kies uit: levensbeschouwing

identiteit

gender

diversiteit

persoonlijke identiteit

collectieve of sociale identiteit

_____

Dit betekent wie je bent en hoe je jezelf ziet. Onderdelen ervan zijn: naam, leeftijd, uiterlijk, hobby's, gezin, taal, karakter, vrienden, talenten, waarden, gender, levensbeschouwing en interesses.

_____

Mensen verschillen van elkaar, maar hebben ook gelijkenissen.

Vb: ik ben net zoals mijn klasgenoot een Belg. Zij heeft daarnaast ook Marokkaanse roots, ik niet.

_____

Hoe iemand zichzelf beleeft en uitdrukt.

Vb: man, vrouw, non-binair, intersekse

_____

Hoe iemand kijkt naar het leven en naar grote vragen.

Vb: atheïstisch, moslim, katholiek, …

_____

Dit gaat over wat je uniek maakt als individu: unieke kenmerken, ervaringen en waarden.

Vb: je fijngevoeligheid, je talent voor wiskunde, je ervaring als mantelzorger, …

_____

Dit gaat over wat je verbindt met een groep: gedeelde kenmerken, normen en tradities.

Vb: jullie gedeelde humor, jullie betrokkenheid op elkaar, …

Opdracht 3: sorteren

Plaats alle woorden die vet staan in de tekst nu in de juiste kolom: naam, leeftijd, uiterlijk, hobby's, talenten, interesses, vrienden, karakter, gezinssamenstellingen, taal, land of regio waarmee je je verbonden voelt, nationaliteit, etniciteit, waarden, normen, sekse, gender, seksuele oriëntatie (= geaardheid), geloof en levensbeschouwing.

Opdracht 4: begrijpend lezen

1. Wat betekent identiteit volgens de tekst?

_____

_____

_____

2. Waarom zegt de leerkracht dat niemand persoonlijke informatie moet delen?

_____

_____

_____

Om af te sluiten